

8 вересня - Міжнародний день грамотності

Грамати́ка поведе́ває навіть королями
Ж.-Б. Мольєр

Всесвітній день грамотності започатковано Організацією Об'єднаних Націй більше трьох десятиків років тому. Відзначається він з 1976 р. за рішенням Генеральної конференції ЮНЕСКО. Цього дня в Парижі відбудеться церемонія нагородження лауреатів Міжнародних премій за розповсюдження грамотності 2008 р.

Населення Землі сягнуло шести мільярдів і продовжує рости високими темпами, особливо за рахунок країн „третього світу”. Проте майже одна шоста від загалу землян неграмотні – це вражаюча цифра 860 мільйонів! З них – 100 мільйонів дітей, які ніколи не сиділи за партами, не тримали в руках книгу, не лічили зірок у небі та, найстрашніше, залишилися на узбіччі цивілізації.

Немає жодного сумніву в тому, що письменність має важливе значення для всіх вікових, статевих, національних, релігійних та інших груп населення Землі. Саме грамотність допомагає дітям, молоді, дорослим засвоїти найважливіші життєві навички, які дають можливість гідно протистояти викликам, які кидає життя. Грамотність є основою для здобуття нових знань і вмінь, що є інструментами ефективної участі людини в усіх сферах суспільного життя XXI століття, зокрема економічної.

З метою забезпечення освіти для всіх резолюцією 56/116 Генеральної Асамблеї період 2003-2012 років проголошено Десятиріччям грамотності ООН. На виконання цього розроблений Міжнародний план дій, названий Дакарським за місцем проведення 57-ї Генасамблеї – у столиці Сенегалу.

Згідно з планом для подолання проблеми неписьменності людство має здійснити такі кроки. По-перше, вдосконалити комплексні заходи догляду за малими дітьми, особливо знедоленими. По-друге, забезпечити всіх дітей, особливо дівчаток, дітей з етнічних меншин і неблагополучних сімей безплатною та високоякісною початковою освітою в повному обсязі. По-третє, задовольняти освітні потреби молоді та дорослих за умов рівного доступу. По-четверте, підвищити до 2015 року рівень грамотності дорослих, особливо жінок, на 50%. По-п'яте, ліквідувати розрив між хлопчиками та дівчатками в початковій і середній освіті та досягти до 2015 року рівності між чоловіками та жінками. По-шосте, підвищити якість освіти у всіх її аспектах та забезпечити добру успішність в навчанні, результати якого піддаються оцінюванню, особливо грамотності, арифметики та найважливіших життєвих навичок.

У рамках Десятиріччя грамотності Міністерство освіти і науки України спільно з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) готують проект „Рівний доступ до якісної освіти в Україні”. Кредитну угоду між Україною та МБРР, який надає для реалізації проекту 86 мільйонів доларів США, було ратифіковано відповідним Законом України № 3255-IV від 21 грудня 2005 року. Координацією та контролем за реалізацією проекту займатиметься Комітет, який отримав повноваження відповідно до Постанови Уряду № 948 від 8 липня 2006 року.

Мета проекту – модернізація системи освіти та підвищення її якості й ефективності. Очікується, що завдяки здійсненню проекту 12-річна загальноосвітня середня школа збагатиться педагогічними кадрами належної кваліфікації, сучасними підручниками, комп’ютерами. Зокрема, в рамках проекту „Рівний доступ до якісної освіти в Україні” буде підготовлено 120 викладачів для системи педагогічної післядипломної освіти, відремонтовано 600 шкіл, створено 500 комп’ютерних класів, кабінетів з хімії та фізики. Проект передбачає не тільки кроки у напрямку покращення навчального процесу, але і комплексну реформу у сфері управління галуззю шкільної освіти, системи розподілу та використання ресурсів.

Підвищення грамотності населення має, передусім, бути частиною освіти, особливо тих її аспектів, які пов’язані з охороною здоров’я, сучасними методами ведення сільського господарства, попередженням конфліктів, профілактикою ВІЛ/СНІДу, охороною навколишнього середовища тощо. При цьому програми забезпечення грамотності мають бути розраховані на весь період життя людини.

Грамотність є не тільки додатком до вже здобутих знань і навичок, але й надійним помічником у житті кожної людини в інформаційному суспільстві. Стрімкий розвиток у всіх сферах діяльності з одночасною глобалізацією вимагає від людини, ким би вона не була і де б не мешкала, миттєво відгукуватися на вимоги часу. Грамотність, належний рівень якої підтримують і розвивають, стає запорукою підвищення професійної кваліфікації, і як наслідок, працевлаштування.

Рівень грамотності сьогочасної людини невід’ємно пов’язаний із вмінням користуватися новітніми технологіями, зокрема використовувати сучасні засоби масової інформації та комп’ютерної техніки. Інформаційна грамотність – це грамотність науково-технічна та правова. Грамотна людина має свою думку та вміє правильно її виражати. Одним із заходів, необхідних для підвищення суспільної грамотності, є розширення доступу до засобів масової інформації, як каналів поширення думок.

Сприяння двомовній освіті, яка враховує культурне різноманіття всередині кожної країни, – один з пріоритетів, визначених ООН. Для України двомовність –

це дуже актуальне, і навіть, болюче питання. Тож вивчення кількох мов необхідне для постійного підвищення рівня грамотності. Це стосується не тільки освіти, але й культурної сфери, зокрема писемних й усних жанрів, заохочення видавництв до підтримки вітчизняної літератури державною та мовами меншинств, а також ефективна пропаганда читання.

Україна розпочала самостійно торувати свій незалежний шлях п'ятнадцять років тому. Логічно, що багато колишніх державних пріоритетів нівелювалося, але обов'язкова початкова та середня освіта, мережа бібліотек, проведення освітніх заходів – прагнення до тотальної грамотності нації завжди було, є та буде. Всі українці, які хочуть добра своїм дітям, мають прищепити їм бажання до самовдосконалення, сміливість у здобутті нових знань, відвертість і щирість у висловлюванні думок, любов до книжок, навички роботи з сучасними інформаційними технологіями, розуміння й усвідомлення глобальних проблем людства та шляхів їх подолання – одне слово те, що складає грамотність сучасної людини.

(Департамент комунікацій влади та громадськості Секретаріату Кабінету Міністрів України; http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=47221550)